

MODEL DODATKA DIPLOMI ZA BOSNU I HERCEGOVINU

Uvod:

Ovaj model dodatka diplomi za BiH nastao je na osnovu preporuka Evropske komisije, Vijeća Evrope i UNESCO/CEPES-a.

Svrha dodatka diplomi je da pruži dovoljno nezavisnih podataka da unaprijedi internacionalnu „transparentnost“ i pravično akademsko i profesionalno priznavanje kvalifikacija (diploma, stepena, uvjerenja, itd.).

Dodatak diplomi izrađen je tako da pruži opis prirode, nivoa, konteksta, sadržaja i statusa kojeg je pohađao i uspješno završio pojedinac imenovan na originalnoj kvalifikaciji kojoj je ovaj dodatak priložen.

Svaki student koji diplomira od 2005. godine nadalje, automatski će i besplatno dobijati dodatak diplomi na jednom evropskom jeziku u široj upotrebi.

Dodatak diplomi treba da je bez bilo kakvog vrijednosnog suda, izjava o ekvivalentnosti ili prijedloga za priznavanje. Tamo gdje nema informacija, objašnjenje za to treba da navede razloge.

Ovaj dokument je izrađen u okviru zajedničkog projekta
Evropske komisije i Vijeća Evrope
«Jačanje visokog obrazovanja u Bosni i Hercegovini»
i odobren od strane upravnog odbora na njegovom sastanku 5. juna 2007. godine.

Council of Europe
Conseil de l'Europe

European Union
Union européenne

MODEL DODATKA DIPLOMI ZA BIH

1. INFORMACIJE KOJIMA SE IDENTIFICIRA NOSILAC KVALIFIKACIJE

- 1.1 Prezime:
- 1.2 Ime:
- 1.3 Datum, mjesto i zemlja rođenja:
- 1.4 Broj ili šifra studenta ili studentske kartice:

2. INFORMACIJE KOJIMA SE IDENTIFICIRA KVALIFIKACIJA

- 2.1 Naziv kvalifikacije (puni, skraćeni):
 - Naziv zvanja (puni, skraćeni):
- 2.2 Glavno područje/područja studija za kvalifikaciju:
- 2.3 Naziv ustanove koja dodjeljuje kvalifikaciju:
 - Status (vrsta/kontrola):
- 2.4 Naziv ustanove koja vodi studij:
 - Status (vrsta/kontrola):
- 2.5 Jezik/jezici nastave/ispita:

3. INFORMACIJE O NIVOU KVALIFIKACIJE

- 3.1 Nivo kvalifikacije:
- 3.2 Zvanična dužina i opterećenje programa:
- 3.3 Zahtjev/i za pristup:

4. INFORMACIJE O SADRŽAJU I POSTIGNUTIM REZULTATIMA

- 4.1 Način studiranja:
- 4.2 Zahtjevi programa:
- 4.3 Detalji o programu:
- 4.4 Shema ocjenjivanja, vodič za raspodjelu ocjena
- 4.5 Sveukupna klasifikacija:

5. INFORMACIJE O FUNKCIJI KVALIFIKACIJE

- 5.1 Pristup nastavku studija:
- 5.2 Profesionalni status:

6. DODATNE INFORMACIJE

- 6.1 Dodatne informacije:

6.2 Dodatni izvori informacija:

7. OVJERA DODATKA

7.1 Datum

7.2 Potpis

7.3 Funkcija

7.4 Zvanični pečat/žig

8. INFORMACIJE O VISOKOŠKOLSKOM SISTEMU¹

Kao zemlja članica Bolonjskog procesa, BiH trenutno provodi dalekosežne reforme za ulazak u Evropsko područje visokog obrazovanja do 2010. U isto vrijeme, država BiH je složeno administrativno ustrojstvo u kojem se zakonodavna i administrativna ovlaštenja za obrazovanje dijele regionalno, kao i između različitih nivoa vlasti. Samo je 13 zakonodavnih tijela² nadležno za usvajanje relevantnih propisa. Shodno tome, visokoškolski sistem ponekad varira od jednog dijela zemlje do drugog.

U ovom trenutku (maj 2007.), u BiH postoji 8 javnih univerziteta i 22 privatne visokoškolske ustanove.³ Sve ustanove moraju imati licencu ministarstva obrazovanja zaduženog za regiju u kojoj se data visokoškolska ustanova nalazi.⁴ Postoji određeni napredak u uvođenju mehanizama internog i eksternog osiguranja kvaliteta u većini visokoškolskih ustanova, a u nekim dijelovima BiH postoje i prvi propisi za vanjsku akreditaciju. Međutim, u BiH još uvijek nema sistema akreditacije za cijelu zemlju.

8.1 PRISTUP VISOKOM OBRAZOVANJU

Kandidati za visoko obrazovanje moraju imati uspješno završeno redovno četverogodišnje srednjoškolsko obrazovanje Dokument koji daje pravo na prijavu je svjedodžba/svjedočanstvo o završenoj srednjoj školi.

Detaljne informacije o pristupu pojedinačnim visokoškolskim ustanovama mogu se dobiti na [BiH stranici](#) na websiteu ENIC-NARIC,⁵ tj. preko linkova na web stranice pojedinačnih univerziteta.

¹ Ovaj dio se mora redovno ažurirati od strane i biti svim dostupan visokoškolskim institucijama u BiH. Ažuriranje informacija obično radi državni ENIC ili NARIC centar i objavljuje ih na svojoj web stranici. Prije uspostavljanja BiH ENIC centra na državnom nivou ovaj zadatak bi trebalo obavljati ministarstvo na državnom nivou odgovorno za visoko obrazovanje.

² Organi vlasti države BiH dalje se dijele na dva osnovna administrativna dijela: *Republika Srpska* i *Federacija BiH*, koja je dalje podijeljena na 10 kantona. Uz dva entiteta, BiH čini i Distrikt Brčko, koji ima međunarodnu superviziju i koji je administrativna jedinica pod suverenitetom države BiH. Zakonodavne nadležnosti u obrazovanju su na Parlamentu BiH, Narodnoj skupštini Republike Srpske, Parlamentu Federacije BiH, 10 kantonalnih skupština, te na Skupštini Distrikta Brčko.

³ ove cifre se trebaju redovno ažurirati.

⁴ U BiH, 11 ministarstava obrazovanja (jedno u RS i deset u kantonima u Federaciji BiH) imaju punu nadležnost nad obrazovanjem, uključujući visoko obrazovanje. U Distriktu Brčko, Odsjek za obrazovanje Distrikta Brčko ima punu nadležnost nad obrazovanjem. Na nivu države, Ministarstvo civilnih poslova ima mandat da koordinira obrazovnu politiku u zemlji. Ministarstvo obrazovanja i nauke Federacije BiH ima nadležnost za donošenje standarda i normativa za visoko obrazovanje i zaduženo je za koordinaciju između 10 kantonalnih ministarstava obrazovanja.

⁵ <http://www.enic-naric.net/members.asp?country=Bosnia+and+Herzegovina>

8.2 STEPENI I KVALIFIKACIJE

Studijski programi, stepeni i kvalifikacije u BiH trenutno su u tranziciji ka potpunom sistemu od tri ciklusa. Napredak u reformi zavisi od regije do regije i od ustanove do ustanove.

Prema tradicionalnom sistemu:

- četiri godine redovnog studija vode do stepena *diploma*,
- još dvije godine studija vode do stepena *magistar nauka*,
- doktorski studij vodi do stepena *doktor nauka*.

Stepen *doktor nauka* (ekvivalentno eng. stepenu *PhD*) dodjeljuje se nakon najmanje tri godine samostalnog istraživanja. Kandidati sa stepenom specijalista i magistra prijavljuju se podnošenjem prijedloga za istraživanje, komisiji koju ustanovljava dati univerzitet, koja ocjenjuje prijedlog i odlučuje o prijavi.

Potrebno je da *doktorska disertacija* bude rezultat samostalnog istraživačkog projekta kandidata i da doprinosi naučnom napretku u datom polju. Nakon uspješne javne odbrane doktorske disertacije, kandidatu se daje akademski stepen *doktora nauka*.

Novi studijski programi koji se nude u skladu sa Bolonjskim procesom sastoje se od:

- prvog ciklusa od 180 – 240 ECTS bodova (tri do četiri godine redovnog studija), kojim se stiče stepen *diplomirani/a*, što je prvi stepen;
- po završetku prvog stepena, 60 – 120 ECTS bodova (jedna do dvije godine redovnog studija) vode do stepena *magistra*, što je drugi stepen. Ukupni studij koji vodi do drugog stepena zahtjeva 300 ECTS bodova (pet godina) tj. 180 + 120 ili 240 + 60 ECTS bodova (3 plus 2 godine ili 4 plus 1 godina).
- Informacije o izuzecima od iznad opisanog pravila (npr. studij medicine) u BiH se mogu dobiti putem [BiH stranice](#) na web stranici ENIC-NARIC⁶ i na web stanicama pojedinačnih univerziteta.

8.3 BODOVNI SISTEM I OCJENJIVANJE

Akadska godina u BiH obično traje 10 mjeseci, od oktobra do juna. Akadska godina dijeli se u dva semestra.

Jedinica za definiranje opterećenja redovnog studenta tokom jednog semestra je *kredit* ili *bod*. Opterećenje redovnog studija u jednoj akademskoj godini iznosi 60 *kredita* ili *bodova* (ECTS bodova).

Postoje neke razlike u sistemu ocjenjivanja dodiplomskih i postdiplomskih ispita na javnim visokoškolskim ustanovama.

Univerzitet u Sarajevu, Univerzitet „Džemal Bijedić“ u Mostaru, Univerzitet u Bihaću, Univerzitet u Banjaluci, Univerzitet u Istočnom Sarajevu, Univerzitet u Zenici i Univerzitet u Tuzli koriste sljedeći sistem ocjenjivanja:

<u>ECTS ocjena</u>	<u>Ocjena</u>	<u>Opis</u>
A	10	izvanredan uspjeh;
B	9	iznad prosjeka;
C	8	prosječno sa manjim greškama;
D	7	dobro sa značajnim nedostacima;
E	6	zadovoljava minimalne kriterije;
F, FX	5	ne zadovoljava.

⁶ <http://www.enic-naric.net/members.asp?country=Bosnia+and+Herzegovina>

Sveučilište u Mostaru primjenjuje sljedeći sistem ocjenjivanja:

<u>ECTS ocjena</u>	<u>Ocjena</u>	<u>Opis</u>
A	5	izvrsno
B	4	vrlo dobro
C/D	3	dobro
E	2	zadovoljavajuće
F	1	neprolazno

Ovaj dokument su prepile Nedžada Faginović, sektor za obrazovanje ministarstva civilnih poslova BiH, i Karen Roberts, koordinator projekta Vijeća Evrope. Prije konačnog prijedloga, pregled dokumenta su uradili Carita Blomqvist, viši savjetnik nacionalnog odbora za obrazovanje Finske, Gábor Mészáros, direktor centra za ekvivalenciju i informacije Mađarske i Sjur Bergan, šef odjela Vijeća Evrope za visoko obrazovanje i istoriju.